

DV Vrbik iz Zagreba, srednja dobna grupa Bubamara

PROJEKT: LJUDI, OBIČAJI I STARI ZANATI

Oduvijek je kod ljudi prisutna težnja da svoj život olakšaju i unaprijede. Naši su preci živjeli teškim životom u kojemu su se morali boriti za голу egzistenciju. U tom nastojanju nisu zaboravljali gledati i vidjeti oko sebe ljepotu i bogatstvo prirode koja ih je okruživala, hranila i štitala. A da je tako, govore nam mnogi sačuvani predmeti i materijalni dokazi iz bliže ili daleke prošlosti. Iz njih saznajemo o ljudima, njihovim običajima, sklonostima, zabavama, dijelu života koji su posvećivali samo sebi. Iako su naši stari imali malo slobodnog vremena (u smislu današnjeg urbanog vremena), ipak su određeno vrijeme posvećivali svojim potrebama da stvaraju i izrađuju i nešto "sebi za dušu". I oni su imali "hobije".

Današnji čovjek živi u tehnološki naprednijem okruženju, radi svoj posao kako bi priskrbio za egzistenciju i zadovoljavanje potreba sebe i svoje obitelji. Živeći ubrzanim tempom, zanemarujući svoju kulturnu baštinu i otuđujući se sve više od drugih ljudi, čovjek današnjice otuđuje se i od samoga sebe.

Možemo li utjecati da bude drukčije? Gdje se krije naša snaga da usmjerimo dijete u neki novi, ljepši i prirodni svijet?

Snaga je, svakako, u nama, samo je trebamo osloboditi i usmjeriti njeno djelovanje valjanim putevima, koji će našoj djeci put do spoznaje učiniti trajno zanimljivim i radošnim "poslom". Jedan takav put je i pristup koji nudi didaktički model: projekt.

Ideja i cilj

Ideja kako upoznati djecu sa starim zanatima i umijećima ljudi nekoga doba te običajima vezanima uz njih došla je spontano. Sklonost oba odgajatelja prema nekim oblicima stvaranja u glini, vuni i tkanju, kao i mogućnost da djeca naposredno steknu čitavo bogatstvo iskustava o lončarstvu, ukrasnoj keramici, izradi nakita, tkanju, pletenju i sl. pomogla nam je da donesemo odluku da započnemo s projektom.

Znali smo da je projekt "okvir" unutar kojega djeca primaju snažne senzacije na doživljajnom planu, a istovremeno s velikim interesom, lakoćom i nesvjesno uče najprirodnijim načinima: istraživanjem i igrom!

Željeli smo iskoristiti te prednosti i usmjeriti ih ka cilju: uvesti djecu u svijet starina i vrijednosti rada ljudskih ruku, kako bi pomogli obnovi sustava vrijednosti temeljenog na radu.

Tijek projekta

U listopadu, u vrijeme obilježavanja manifestacije "Dani kruha – dani zahvalnosti za plodove zemlje" bio je prisutan visok stupanj motivacije i djece i roditelja da prisudjeluju u aktivnostima. Pod snažnim dojmom

priče iz slikovnice "Sladokušica" djeca su bila puna pitanja kojima su izražavala svoje nedoumice o svijetu prikazanom u priči. Događanja u odgojnoj grupi vezana uz "Dane kruha..." svakim bi danom dobivala neki novi smisao i svoj razlog. Postavljeno je pitanje:

A u čemu su ti ljudi čuvali svoje jelo i kuhali ga i držali žito za pogaču?

Bio je to uvod u lončarstvo.

Dali smo se u skupljačku djelatnost. Potraga za traženim primjercima popela je neke roditelje čak i na tavan, a neki su roditelji završili u obližnjem dućanu. U nekoliko dana skupljeni su potrebni keramički predmeti. Djeca su uočila razliku između starih primjeraka i novih industrijskih i ove druge odmah eliminirala, jer oni ne odgovaraju priči. Kroz dulji proces baratanja i istraživanja predmetima uočena je sličnost glaziranih predmeta, ali i razlika u debljini (porculan i keramika) te je izdvojena kategorija terakote (neglazirana pečena zemljana posuda). Matematičke pojmovi poput težine, zapremine, veličine, oblika te kvalitativne razlike među predmetima svakodnevnne uporabe (staklo, plastika, metal, drvo) i skupljenim predmetima, djeci su približeni na vrlo dostupan i prirodan način, a znanja što su ih djeca otkrila produkt su njihova djelatnog spoznavanja. O tome kako su djeca čuvala i pažljivo postupala sa starinama i sakupljenim materijalom treba reći da je taj stav izazvao iz njih samih.

Pokazala se potreba prestrukturiranja prostora. Uz veliku pomoć roditelja i podršku pedagoga formirali smo *kutić starih zanata*. Roditelji su donosili časopise, fotografije, stare kalendare, turističke prospekte, reprodukcije slika naivne, kataloge i slično. Majka jednog djeteta radi u Školi primjenjene umjetnosti i njena uloga u daljnjem ostvarivanju projekta bila je nezamjenjiva. Izgled i sadržaj kutića starih zanata mijenjao se prateći interese djece i aktivnosti koje su se odvijale u grupi, kao i kalendar prirodnih i društvenih (blagdanskih) događanja.

Susret s pravom lončarskom glinom bio je i za nas odrasle novo iskustvo. Nije to bila ona glina na koju smo navikli. Ova prava potpuno je drukčija. Njezin miris je za neku djecu bio odbojan, za neku poticaj za istraživanje, a za neku prihvatljiv i normalan. Boja je bliža zelenoj no sivoj ili smeđoj; gdje uopće ima takve zemlje – *Gdje raste takva zemlja?* Struktura zemlje je čudesna. I tvrda i meka i podatna i žilava! A tek kada se dobro umijesi: prsti, dlanovi, šake oblijepljeni u neobične prizore drveća, ratnika, čudovišta (naravno, poguban utjecaj crtiča, stripova i potrošačkog (ne)odgojnog mentaliteta!) Dobro iskorištena situacija za kazalište sjena.

Proces istraživanja gline kao građivnog materijala, jednog koji spaja mogućnosti reduciranja i dodavanja u ekspresivnom smislu, pružao je djeci veliko veselje. Djeca su upoznala modeliranje plastelinom, slanim tijestom i glinomolom, a sada i pravom glinom. Svakodnevi poticaji u grupi bili su unutar kutića starih zanata, ali i u donešenoj literaturi. Svaki tjedan obnavljali smo slikovnu ponudu, a tijekom tjedna bilo je i dana kada smo donosili iznenađenja za djecu: mala primjenjena keramika – zviždaljke, lule, posudice za čaj i sl., kakav neobičan katalog s fotografijama namještaja čiji su dijelovi od glazirane keramike itd. Zanimljivo je progovoriti o tome koliko je samostalnosti, i unutarnje i vanjske, izgrađeno tijekom ovoga projekta. Po dolasku u grupu djeca uzimaju kataloge, pripremaju svoja mjesta za rad, odlaze u kutić ... razgledaju, izabiru, odlaze do svog mjesta, razgovaraju sa svojim susjedom i modeliraju. U aktivnosti su koncentri-

rani, usredotočeni i mirni. Oni tada stvaraju. A mi to prepoznajemo i poštujemo.

Djeca su pridonosila ukrašavanju prostora svojim radovima u plastelinu, glinomolu i glini osobito u vrijeme blagdana Sv. Nikole, Božića i Nove godine; čizmice, ukrasi za bor, srca i dr.. Upoznala su načine sušenja predmeta od gline, počevši od prirodnog sušenja na sobnoj temperaturi, sušenja na radijatoru, sušenja u pećnici te pečenja u keramičkoj peći. Sve procese smo opažali i međusobno ih uspoređivali te izvalčili zaključke i poučke. Djeca su prilično samostalno dolazila do zaključaka da se "šuplja plastika" brže suši od "pune plastike", ali je lomljivija i savija se, ako se ne pazi.

Najviše veselja donio je *posjet Muzeju za umjetnost i obrt*. Tamo su djeca posjetila izložbu radova profesora i učenika *Škole za primjenjenu umjetnost* i pridružila se stvaralačkoj radionici modeliranja i lončarstva. Njihovi radovi stavljeni su u keramičku peć, ispečeni su i glazirani, a dio smo ponijeli u grupu te ćemo u vrtićkom okruženju raditi glaziranje pravim zemljenim bojama i dati radove na pečenje. Na kraju godine napraviti ćemo izložbu radova.

Laganim opadanjem interesa za ovo područje krenuli smo u podprojekt *TKANJE* inspirirani lutkarskom premijerom *Tko je Videku napravio košuljicu*.

Vulić Jovanka i Katica Kuljašević

LITERATURA:

1. ŠERCER, M. *Stari zagrebački obrti*
2. SCHILLER, Annemarie. *Figurlich modellieren*
3. TANAYE, /KUĆINA, V., *Tehnike likovnog izražavanja*